

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Střední průmyslová škola strojnická Olomouc
tř.17. listopadu 49**

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu
„Výuka moderně“**

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205

Šablona: III/2 Český jazyk, umění a kultura

Sada: 3

Číslo materiálu v sadě: 8

Název: **Publicistický styl – rozbor textů**

Jméno autora: Mgr. Marta Skopalíková

Předmět: Český jazyk, umění a kultura

Jazyk: čeština

Klíčová slova:

funkční styl a útvar

slohotvorní činitelé

Cílová skupina: žák 16 – 19 let

Stupeň a typ vzdělání: 3. ročník, střední odborné

Typ interakce: aktivita

Druh výukového zdroje: Pracovní list

Očekávaný výstup: Žák aplikuje teoretické poznatky z oblasti stylistiky při práci s publicistickými texty. Rozpozná funkční styl a útvar, určí slohový postup, posoudí neumělecký text z hlediska slohotvorných činitelů.

Metodický list/anotace

DUM je zaměřen na samostatnou práci žáků a na práci s textem, při které je rozvíjena čtenářská gramotnost žáků. Vyučující zadá žákům potřebný čas na čtení a rozbor jednotlivých textů, následuje společná kontrola odpovědí, při které si žáci upevňují a opakuji učivo. DUM je tvořen uzavřenými i otevřenými odpověďmi a je koncipován v souladu s Katalogem požadavků ke státní maturitní zkoušce (ústní zkouška, rozbor neumeleckého textu).

Vytvořeno: 03. 10. 2012

Pracovní list

Text 1

Veletrh

Za prací do Brna

Ve středu 7. listopadu se bude v brněnské Wannieck Gallery konat veletrh práce pro studenty a absolventy vysokých škol JOB Challenge. Účastní se jej 70 společností z podnikového, neziskového i veřejného sektoru. Návštěvníci budou mít příležitost diskutovat se zástupci firem přímo na stáncích. Na rozhovory se mohou uchazeči předem – na webu www.jobch.cz se registrují a vloží životopis, který tak bude všem vystavovatelům přístupný už před veletrhem. Doprovodný program, který se bude konat 5. a 6. listopadu, nabídne přednášky, workshopy a semináře z různých oblastí, jako jsou měkké dovednosti, cvičná výběrová řízení, motivace v podnikání nebo situace na trhu práce. Všechny aktivity jsou zdarma. (red)¹

Text 2

Autonovinky

Ford začíná prodávat novou generaci fiesty

V pořadí už osmá generace Fordu Fiesta se ještě ani nezačala sériově vyrábět, ale už je možné ji u dealerů objednat. Základní verze Ambiente se třemi dveřmi a motorem 1.25 stojí 209 990 korun, podle Fordu bude nejprodávanější pětidveřová varianta ve výbavě Trend (včetně klimatizace) za 245 tisíc korun. Stejně jako větší sourozenci, i fiesta dostane pod kapotu přeplňovaný tříválec 1.0 Ecoboost, oceněný titulem Motor roku 2012 – s ním však cena vyšplhá na 300 tisíc korun. ... (roš)²
(zkráceno)

Text 3

Ukradl zaparkovaný vůz

PROSTĚJOV (dík) Osobní vozidlo Volkswagen Golf, které stálo v ulici Karla Svobinského v Prostějově, v noci zmizelo. Hodnotu auta majitel stanovil na více než sto šedesát tisíc korun. Za neoprávněné užívání cizí věci hrozí zloději až dva roky vězení.³

¹ MF Dnes, 1.11.2012, s.8B. roč. XXIII/ 256.

² MF Dnes, 1.11.2012, s.6B. roč. XXIII/ 256.

³ MF DNES,16. 4. 2011,s. A1

Text 4

Rusko

Medveděv se zastal členek Pussy Riot

Moska Smířlivá slova včera našel ruský premiér Dmitrij Medveděv pro členky punkové skupiny Pussy Riot, které nedávno moskevský soud poslal na dva roky do vězení. I když s jejich skutky předseda ruské vlády nesouhlasí, do vězení by je prý neposlal. Advokáti odsouzených ale o jeho milosrdenství nestojí. Podle Medveděva si už odsouzené dívky odseděly dost. „Tyhle osoby jsou u mě velmi nepříjemné svým vzhledem i vystupováním.“ Řekl Medveděv. „Vyvolávají ve mně krajně negativní emoce, tak negativní, že se mi o tom nechce ani mluvit. Kdybych ale byl soudce, do vězení bych je neposlal. (čtk)⁴

Text 5

Zkratky a výboje

O zubařích a politicích

Být zubařem v téhle zemi byla vždycky žádaná kariéra, před převratem možná ještě víc než dneska. Dostat se na ten obor nebylo jen tak, hrávala v tom roli i protekce. Pamatuji si z té doby konverzaci mezi příbuznými vystresovaného člena rodiny, který se u stolu svěřoval s obavami, na koho v ordinaci narazí. ...

Tak to chodí, když to v nějakém oboru funguje na jiném principu, než je ten meritorní. Je plno lidí, které těší mít dobré bydlo třeba dentisty, horší už je to, když přijde řada na vrtání zubů. Čímž se dostáváme k politice.

Laskavý čtenář z dnešního vydání asi postřehl, že se o víkendu bude konat kongres ODS. Strany, která se momentálně nachází ve stavu akutní nouze, v němž se docela hodí mít ve svých řadách nějaké silné politiky. Jenomže je nemá (vidět fotku, dejme tomu Borise Šťastného s popiskou „rebel“ ten stav ilustruje víc než výmluvně.) Dopadla tak mimo jiné proto, že zdejší politické strany nejsou nastaveny tak, aby, řečeno odporným příkladem zdejšího politického argotu, takové politiky „generovaly“.⁵

(zkráceno)

⁴ Lidové noviny, 3.11. 2012 s. A 8. roč. XXV, č. 258

⁵ Lidové noviny, 3.11. 2012 s. B 10. roč. XXV, č. 258

Text 6

Zařízení formoven, jaderen a čistíren

Úvod

Veletrh FOND-EX má dlouholetou tradici. Původně byl výstavou určen především při představení slévárenských zařízení. Suroviny a přípravky byly přívazkem. Dnes se poměr s ohledem na možnosti prodeje mění. ...

GUT CZ, s. r. o., Brno

Brněnská firma je specialistou v oboru realizace slévárenských zařízení pro vratné směsi. Komplexní systémová řešení regenerace počínají návrhem produktu, poradenstvím, analýzou rentability, individuálním engineeringem a mohou končit dodávkou zařízení na klíč. Těžiště činnosti spočívá v mechanické regeneraci vratu pro jednotné směšové systémy. Na poli separace chromitového ostřiva zaujímá společnost čelní pozici na trhu. Součástí řešení je šetrná pneumatická doprava, unikátní dávkově pracující chladiče a třídiče s fluidním efektem a zejména čtyřstupňová separace chromitového a křemenného regenerátu. Mimořádný důraz je kladen na odstranění škodlivých příměsí z oběhu směsi. Nabízí rovněž mechanizaci formoven ST směsí pomocí automatizovaných linek. Společnost GUT poskytuje také nestandardní řešení, např. oddělené uvolňování formovací a jádrové směsi z odlitku a vytloukání za vysoké teploty. Pro těžko regenerovatelné vratné směsi používá dávkově pracující dynamickou regeneraci s brousicí jednotkou.⁶

(zkráceno)

⁶ CHRÁST, Jaroslav. Zařízení formoven, jaderen a čistíren na veletrhu FOND-EX 2010. *Slévárenství*, 2010, roč. LVIII, č. 9 – 10, s. 305,307 – 308. ISSN 0037-6825.

Text 7

Není nádraží jako nádraží. Jak jsme na tom?

Je půl šesté ráno a na nástupišti se scházejí první zmrzlí cestující. Někteří popíjejí ranní kávu, jejíž chuť doladují první ranní cigaretou. Nikdo si jich nevšimá, v poklidu si pokuřují ve vyhrazeném pásmu, okolo prochází usměvavá průvodčí právě přistaveného vlaku. S postupujícím časem začíná nádraží ožívat. Před staniční budovou, v níž je instalován obrovský krásný vánoční strom, kolem něhož vede dětská miniaturní železnice pro nejmenší zákazníky, kteří se na mašince proplétají mezi obrovskými dárky, se sjíždějí tramvaje a autobusy z celého širokého okolí. Z těch pak rychlou chůzí vystupují pravidelní cestující, za nimiž občas zavane vůně čerstvého pečiva, které si zakoupili v miniaturní pekárničce přímo na nástupišti.

Tyto občůdky jsou sice miniaturní, zato vůni, která se z nich line, lze ucítit až na opačné straně nádraží. Sem tam někdo dobíhá, pár lidí se na moment zastaví pod obrovskými monitory, ujistí se o správnosti informací jejich spojení a zase běží dále. Vedle nich v poklidu na lavičce posedává starší muž a pročítá ranní noviny, občas okem nahlédne na odjezdovou tabuli. Můj kamarád pobíhá kdesi po nádraží a fotí si pravý ranní ruch, vše je zahaleno do hávu zimy a vánoční atmosféry, kterou jen vyrušuje líbezný hlas operátorky a zvukový signál ohlašující odjezdy a příjezdy vlaků.

Je dvacet minut před odjezdem a já otevírám dveře čistého a vytápěného vozu našeho vlaku. Po krátké procházce po voze volíme s kamarádem pohodlné místo se stolkem, jehož součástí je také zásuvka napájení pro notebooky. Je čas odjezdu, z prostoru dveří se ozve přerušovaný tón a náš vlak se v naprosté tichosti přesně na vteřinu uvádí do pohybu.⁷

(zkráceno, upraveno)

⁷ Olomoucký deník, 7. 1. 2011, s. 4

Text 8

Komu zvoní hrana

Hned na začátku bych chtěl upozornit na to, že hrana zvonit nemůže. Zvonit může zvon, ba i zvonek, budík – pokud není elektrický a pouze odporně nepípá. Taky lidi, kterým se bůh ví proč, říká zvoníci, zvoní. Ale hrana? Hrana může, ba dokonce musí být alespoň trošku ostrá, aby se poznalo, že je to hrana. Může být dlouhá, krátká, u krychle, když se poštěstí, tak i u koule. Ale zvonit, to ne! Alespoň, i když jsem jich v životě potkal již pěknou řádku, jsem nikdy žádnou zvonit neviděl.

To i již výše zmíněného zvonu je to jiné. Vezmete zvon, stačí malý, nemusí to být žádný Zikmund nebo Svatý Jonathan Alexandrijský, ale obyčejný kravský zvonec, do druhé ruky uchopíte libovolný předmět, fantazii se meze nekladou, případně si přizvete asistenta, aby vám pomohl. A začněte do něj mlátit. Do toho zvonu. Budete-li mít štěstí, vydá zvuk. Ten zvon. A nestrefíte-li se, pak i asistent.

Lidi to tak dělali strašně dlouho. Až najednou, bylo, nebylo, napadlo kohosi bušit do toho trochu jinak, aby to i nějak znělo. Možná, že ten nebožtík byl něco extra (ale ne zas moc, takže se nevzmohl na pyramidu) a chtěl se od obyčejných smrtelníků odlišit i po smrti. Možná to vyhovovalo zvoníkovu exhibicionismu, možná že neměl zrovna co na práci. A protože měl připito a neměli ve škole deskriptivní geometrii, kde už by mu byli bývali vysvětlili, že to nejde, tak když se ho potom ptali, co blbl a neklíngal normálně, jak se sluší a patří, prohlásil, že to nezvonil on, ale hrana. A oni mu to sežrali. A tak si řekl, že to není špatný, když je na koho svést případný kiks, a vesele pokračoval v novátorství.

Lidi jsou většinou konzervativní a nemají rádi náhlé změny, ale časem se ten nový způsob přesto prosadil. A tak dnes, když někdo natáhne brka, zaklepe bačkorama nebo prostě umře, nezvoní, jak by se zdálo, zvoník a zvony, ale hrana. A lidem to vůbec nevadí.

(žakovská slohová práce, uveřejněno se souhlasem autora, zkráceno)

Otázky k textům:

- Určete slohový postup a útvar.
- Posuďte texty z hlediska slohotvorných činitelů.
- Proveďte rozbor jazykových a stylistických prostředků.
- Najděte v textech znaky a prostředky typické pro publicistický styl (aktualizace a automatizace).

Řešení

Text 1

Oznámení, rozšířené informace, postup informační, rubrika Zaměstnání

Text 2

Oznámení, prvky článku na odborné téma, postup informační, popisný, rubrika Auto

Text 3

Zpráva, postup informační

Text 4

Rozšířená zpráva s prvky rozhovoru, postup informační, rubrika Svět

Text 5

Komentář, postup informační, úvahový, rubrika Názory

Text 6

Článek, postup informační, popisný, odborný časopis

Text 7

Reportáž, postup informační, popisný, prvky uměleckého stylu

Text 8

Fejeton, postup popisný, úvahový, prvky uměleckého stylu

Rozbor textů: samostatná práce

Objektivní a subjektivní činitele

jsou okolnosti a podmínky ovlivňující výsledný slohový projev,
dělíme je na:

- **subjektivní (vnitřní, individuální)**: vzdělání a zkušenost autora, věk autora, psychické rozpoložení autora, pohlaví, jazykové znalosti
- **objektivní** (vnější): dialog/ monolog, připravený/ nepřipravený, prostředí a situace, funkce projevu, formálnost/ neformálnost, oficiálnost/ neoficiálnost, kontakt s adresátem.

Použité zdroje:

MUŽÍKOVÁ, Olga, Barbora MARKVARTOVÁ, Lenka KLUSÁČKOVÁ a Eleonora JEŘÁBKOVÁ. *Odmaturuj z českého jazyka*. 2. vyd. Brno: Didaktis spol. s r. o., 2002. ISBN 80-86285-36-7.

Odborné časopisy:

CHRÁST, Jaroslav. Zařízení formoven, jaderen a čistíren na veletrhu FOND-EX 2010. *Slévárství*, 2010, roč. LVIII, č. 9 – 10, s. 305,307 – 308. ISSN 0037-6825.

Denní tisk:

MF Dnes 16.4.2011

MF Dnes 1.11.2012. roč. XXIII/ 256.

Olomoucký deník 7.1.2012

Lidové noviny 3.11. 2012. roč. XXV, č. 258